

ПРОБЛЕМА РОЗПОВСЮДЖЕНОСТІ АЗАРТНИХ ІГОР СЕРЕД СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ М.СУМ

Гамбургська Н.Г.,
СумДПУ ім. А.С.Макаренка

Зовсім недавно словосполучення "ігрова залежність" не було атрибутом нашого життя. На жаль, тепер проблема ігроманії близько й болісно торкнулася людства.

Існує три різновиди залежності: хімічна, змішана і нехімічна. До останньої відноситься гемблінг, лудоманія (патологічна пристрасть до гри), ігроманія або ігрова аддикція. *Гемблінг* - це загальне поняття для позначення азартної гри на гроші. Якщо мова йде про ігрову залежність, правильнішим буде використання поняття «Проблемний гемблінг», «патологічний гемблінг», «патологічна схильність до азартної гри». Не дивлячись на схожість патологічної схильності до азартної гри з іншими видами аддиктивної поведінки, цей вид залежності має свої відмінні особливості, що вимагають особливих методів дослідження [1].

Необхідно також відзначити комп'ютерну та інтернет-залежності. У походженні комп'ютерної залежності важливу роль відіграє віртуальна реальність, що забезпечує тотальне насичення зорового, слухового і кінестетичного аналізаторів і таким чином становить могутню конкуренцію реальності. Причому межа між цими реальностями розмивається завдяки діям, спрямованим на сам комп'ютер і навколишні об'єкти [2].

Комп'ютерна та інтернет-залежності з проблемним гемблінгом дещо схожі, але в свою чергу, вони мають свої особливості та свої механізми формування. Період підліткового і раннього юнацького віку сьогодні - один з найбільш складних в соціальному і психологічному відношенні. У всіх психологічних концепціях він відображається як кризовий, такий, що характеризується амбівалентністю, яка може бути як передумовою формування залежної поведінки, так і становлення ідентичності особистості. Для підліткового віку властивий певний ступінь соціально-психологічної дезадаптованості, внаслідок якої підлітків часто відносять до категорії дітей «групи ризику». Подібно до вживання наркотичних речовин, участь в азартних іграх допомагає підліткам відчувати себе дорослими. Фактори, які пов'язані із групою проблемного гемблінгу, - батьківська гемблінг-історія й низька

шкільна успішність - можуть мати більше відношення до специфічних гемблінг-проблем [1].

Відповідно до включеності в гру, дослідники проблеми поділяють і гравців. **Перший тип:** випадкові гравці (епізодичні). Азартна гра для них – усього лише одна з багатьох форм розваги, у якій вони беруть участь. *Ознак ігрової залежності немає.* **Другий тип:** постійні гравці (люди, з більш глибоким зануренням в азартну гру). Азартна гра для них - важлива частина їхнього життя. Якщо вони не мають можливості продовжувати гру, це викликає негативні переживання, але втрати контролю над частотою або тривалістю азартної гри немає. *Існує схильність до ігрової залежності.* **Третій тип:** проблемні гравці (група ризику). У результаті азартної гри можна виявити хоча б один негативний наслідок для самої людини, для її життя й для її взаємовідносин з оточуючими.. Такі гравці, *мають ознаки психологічної ігрової залежності.* **Четвертий тип:** патологічні гравці (страждаючі на лудоманію, адикти ігрової залежності - нав'язливі гравці) [4].

Нами було проведене дослідження на наявність даної проблеми у юнацтва міста Сум. Дане дослідження проводилось на базі Сумських загальноосвітніх шкіл №15, №18, №23 та спеціалізованої школи №1 ім. В. Стрельченка, загальна кількість досліджених - 86 школярів, що навчаються в 11 класах. Нами було використано опитувальник «Анти-гемблінг» [3], який містить 25 питань. Він дозволяє визначити ознаки залежності, що починається та вже існуючої. Розподіл кількості позитивних відповідей ми зіставили з вищенаведеною типізацією ігрової залежності та проаналізували результати опитування.

Таким чином ми отримали наступні результати: із загальної кількості досліджуваних (86 учнів) - 55% досліджуваних (48 учнів), не мають ознак ігрової залежності. Практично всі ці респонденти відповідаючи на запитання опитувальника наголошували на тому, що взагалі не грають в азартні ігри. Досліджувані, у яких були виявлені прояви схильності до ігрозалежності склали 40% (34 учні), 5% (4 учні) за результатами дослідження склали групу ризику. У цих учнів присутні ознаки схильності до ігрової залежності. Патологічних гравців, (четверта група), серед старшокласників не виявлено.

Відсотки, отримані у результаті обстеження дещо розходяться з загальноприйнятною статистикою що до цієї проблеми. За даними

різних ЗМІ та Інтернет-видань, відсоток ігрозалежних складає від 1 до 3% [5]. Отримані у нашому дослідженні цифри ми пояснюємо таким чином: 1) до 2 та 3 груп ввійшли учні, що мають не конкретно проблеми з азартними іграми, а й ті, що знаходяться в групі ризику що до комп'ютерної та інтернет-залежностей; 2) вік обстежуваних 16-17 років є періодом активного пошуку свого місця в суспільстві та самоідентифікації себе як особистості через різні поведінкові прояви. Іноді не самі найкращі; 3) існує певна залежність між доступністю азартних ігор для населення (приміром, кількість ігрових автоматів на 1000 чоловік) і частотою діагностування залежності від азартних ігор. А в нашому місті, не зважаючи на певні обмеження, ігрові автомати, комп'ютерні «стріляли» майже у вільному доступі.

Наше дослідження викликало живий інтерес у школярів, вчителів та шкільних психологів. У зв'язку з цим є соціальний запит у подальшому більш глибокому вивченні даного питання та ознайомлення з результатами обстеження як самих учнів так і їх батьків.

Література

1. Психологические проблемы патологического влечения к азартным играм. Ениколопов С.Н., Умняшкина Д.А. Вопросы психологии. Научный журнал / май - июнь 2007 - №3. – с. 82 – 99.
2. Зайцев В.В., Шайдулина А.Ф. Как избавиться от пристрастия к азартным играм. - СПб., Изд. дом «Нева». - 2003. – 228 с.
3. Котляров А.В. Другие НАРКОТИКИ, или Homo Addictus: / Человек зависимый. – М. : Психотерапия. 2006. – 480с.
4. Types of gamblers Geffner E.S. [Електронний ресурс] / Geffner E.S. Режим доступа:
[http:// www. stopgamblingw. com/types of gamblers.htm](http://www.stopgamblingw.com/types_of_gamblers.htm).
5. Зависимость к азартным играм Кукк В [Електронний ресурс] / Кукк В. Режим доступа:
web: [http://www. Dr. Kukk.com](http://www.Dr.Kukk.com) <http://www.dr.kukk.wrk.ru>.

Наук. кер. – Мотрук Т.О.